

מסורת הש"ס

א) ור' יוסי סבר. דוקא גדרה ניקף דגלי דעמיה אכל גדרה מקיף לא: רוינא אקפיה רבינא. ד' שדות היו לרבינא סביבות ארבעה מנריו של רוינא וגדרין: הב לי כמה דגריה. כרוב הונא אליבא דר' יוסי דלאמר הכל לפי מה שגדר דהכי ק"ל כדמוכח לקמן: יומא חד הוה גדר. רוינא

היה גדר תמרים מדקל בשדה: קיבורא דאחיני. אשכול של תמרים משל רוינא ודפניו: רמא ביה קלא. גער צו רוינא צארכייה דרבינא: א"ל רבינא גלית אדעמין שחביצין הדקלין עליך וימחא לך בשמירתן: לא יחא אלא עיזי בעלמא מי לא נעיש כו'. כלומר לשמרון מן העושים: ולאו גברא צניע לאכלויי. להזעיק ולגער בזה א' וירעס מתרגמי' אכלי (מהלס יח) וכן כל לשון הכרזה בתרגום יהונתן: פייסייה צמא דאפייס. טוב לך א) להתפייס באגר נטירה הוואיל ומתרה לך: הגה"ה וחי לא דאינא לך כר' יוסי כו' מכלל דהכי הלכתא. וכן פסק ר"ח. ממ"ש: ארבעה ללא ול' ללא. אשי שמימתי ללא רענע עני וללא רענע עשיר וכן אמר לו ארבע ככרות זריכין לרענע עני למאכלות ציתו ליום כמו שזריכין לעשיר וזה עני הוה וזריך לו השדה לפרנסה וכסא שחמה אומר לו הסתלק מעלי צדינא דבר מנרא משום ועשית הישר והטוב¹ כך אני אומר לך עשה ישר וטוב לפני זה ואל תסתלקה ויש לגמגם בהעור קרוי ללא ולא הרענע כדלמרי' בעלמא (מדרס דף ק"ו:) מאי דרגש ערסא דלא וואמר אני רוינא רענע היה ה' ונתן עורות לעזדין לעשות מהן מנעלין למוכן שבוק וכן אמר לו רב ספרא לרבינא העני זה שכרו מועט שהוה

הגהות הב"ח

- א) גמ' כד ל' לפי דמי קניס:
- ב) שם בעלמא לאכלויי צמא כלי' וזמית לאו נמחא:
- ג) רש"י ד"ה פייסייה כפין טוב לך שביאות להתפייס:
- ד) ד"ה ארבעה ללא וכו' רענע היה ולוקח עורות ונתן עורות לעזדין:
- ה) בא"י אומה שדה דעשיו: תוס' ד"ה גברא וכו' דקדמך עמדה גדיה ניקף: ד"ה ארבעה וכו' הרי הוה מנין במדך שלמי הגה"ה: ד"ה אפייס דלמי נתן עליו את התקרה מנגלגלי וכו' עמדה גדיה ניקף:

מוסף רש"י

מנה לי בידך אמר לו הוין וצניע עדים ואמר להס אסת עלי (שבועות כ"ב.) נתתי לך פטור. משלם מן השטותה פטור. ממשלם. אין לך ביד. לא היו דברים מעולם. דאורייתא (שם.) אין לך חייב. לשלם ולפי שאין שבוטח שחיי החוק נעשה ממשלם. עשיתם נכסיהם כיצד פתח מלכות ופתחין ונמקום חורי קיבוע הקורות (ב"ב ע"ח.)

מוסף תוספות

א. ולא היה יכול לסלקו וכו', ויש לו חלק בפירות, הרי הוא כאילו הוא שותף עמו ביוקא הקיבוע [ח.]. ר"ן. ב. איבא למידין ואי בחזקת שאלא נתן, וחי זה מוחזק בו יותר, וי"ל [ח.]. ג. ש"ס. א. חזקה לא נתפייס לאחר מיכן ולא פרע וכו' כיון דאין דין זה גלוי לכל שחייביו ביד על כך. ט. מארבע אמות ולמעלה שניבר שהכותל שלו שיימ"ק נכס חסות. פ. הגה"ה. א. דגלי ארעיה דבינא גלוי ליה בהוצאה ולא דמי לדר בוצר הבירו מילי ארעיה אלא בתבס. גילי ביק: כו. א. אפי"ג דסתם מלוה לו וכו' אפי"ג אפי"ג אמר פרעתין תוך לי יום נאמן, וכיון שלא קבע לו זמן לי יום בפירושו, מיכסיף ופרע תוך ל'. רש"י.

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

ה. הגה"ה כתב בספרים אב"ל מקיף לא יהיב ליה אלא דמי רביעית. וקשה למנן דיהיב ליה אפי"ג דמי רביעית דילמא לא יהיב ליה כלל וכן משמע צ"ל כילד הרגל (ב"ק דף כ: ושם ד"ה טעמא) דקאמר טעמא דניקף הא מקיף פטור ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור ודמי שאני התם

רוניא אקפיה רבינא מארבע רוחותיו א"ל הב לי כמה דגריה לא יהיב ליה הב לי לפי קנים בוול לא יהיב ליה הב לי אגר נטירותא לא יהיב ליה יומא חד הוה קא גדר דיקלי אמר ליה לאחיני רמא ביה קלא א"ל גלית דעתך דמינח ניחא לך לא יהא אלא עיזא בעלמא מי לא בעי נטירותא א"ל עיזא בעלמא א"ל לאו לאכלויי בעיא א"ל ולא גברא בעית דמיכילי לה אתא לקמיה דרבא א"ל זיל פייסיה במואי דאפייס ואי לא דאינא לך דינא כר"ה אליבא דרבי יוסי רוינא זבן ארעא אמיצרא דרבינא סבר רבינא לסלוקי משום דינא דבר מצרא א"ל רב ספרא בריה דרב ייבא לרבינא אמרי אינשי ארבעה לצלא ארבעה לצלא: מתני' כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו יעד ארבע אמות בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן ימוד' אמות ולמעולן אין מחייבין אותו יסמך לו כותל אחר אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגולגלין עליו את הכל יבחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן: גמ' אמר ריש לקיש הקובע זמן להבירו ואמר לו פרעתין בתוך זמני אינו נאמן ולואי שיפרע בזמנו אביי ורבא דאמרי תרייהו עביד איניש דפרע בגו זימניה זימנין דמתרמו ליה זוזי אמר איזיל איפרעיה בו

רוניא אקפיה רבינא מארבע רוחותיו א"ל הב לי כמה דגריה לא יהיב ליה הב לי לפי קנים בוול לא יהיב ליה הב לי אגר נטירותא לא יהיב ליה יומא חד הוה קא גדר דיקלי אמר ליה לאחיני רמא ביה קלא א"ל גלית דעתך דמינח ניחא לך לא יהא אלא עיזא בעלמא מי לא בעי נטירותא א"ל עיזא בעלמא א"ל לאו לאכלויי בעיא א"ל ולא גברא בעית דמיכילי לה אתא לקמיה דרבא א"ל זיל פייסיה במואי דאפייס ואי לא דאינא לך דינא כר"ה אליבא דרבי יוסי רוינא זבן ארעא אמיצרא דרבינא סבר רבינא לסלוקי משום דינא דבר מצרא א"ל רב ספרא בריה דרב ייבא לרבינא אמרי אינשי ארבעה לצלא ארבעה לצלא: מתני' כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו יעד ארבע אמות בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן ימוד' אמות ולמעולן אין מחייבין אותו יסמך לו כותל אחר אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגולגלין עליו את הכל יבחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן: גמ' אמר ריש לקיש הקובע זמן להבירו ואמר לו פרעתין בתוך זמני אינו נאמן ולואי שיפרע בזמנו אביי ורבא דאמרי תרייהו עביד איניש דפרע בגו זימניה זימנין דמתרמו ליה זוזי אמר איזיל איפרעיה בו

רבינא מנרן מג' רוחות רוינא מנרא אחת ואף על גב דלאמר דהקובעל (ב"מ דף קח:) הני מנרא דקדיס חד מינייהו וזבן מאי דזבן וזבן מ"מ סבר רבינא לסלוקי משום שהיה מנרן מג' דלדין ורוניא רק מנרא אחת א"ל רב ספרא אמרי אינשי ארבעה ללא פירוש לעור גדול כריך ליתן לעבדן ד' וזוי וד' ללא עור קטן כלומר כריך ליתן מן הקטן כמו מן הגדול שיש טורח צקטן כמו גדול ה"נ מאי טעמא דינא דבר מנרא משום שהיה כל שדומי סמוכין שיוכל לחורשן צבת אחת ולכן הוא מנרן מנרא אחת כמו אתה מג' רוחות וה"ר אברהם פירש דהך ארעא דזבן רוינא אחת אמרינא דרבינא היינו ממנרא דליתן שדות שהיה רוינא אריס צבא כדלמרי' רוינא שטלא דרבינא הוה וה"ק ליה רב ספרא לרבינא אע"פ שאין לרוניא בגוף הקרקע כלום מכל מקום הואיל שהוה עובדן² הרי הוא מנרן³ כמו דלמרי אינשי ארבעה ללא נתנין ד' זוז על העור וכמו כן כריך ליתן ללא לאומן המעבד את העור: מארבע אמות והעמ"ק אין מחייבין אותו בו בחזקת שאלא נתן. א. איירי כגון דידעינן דקדס חד וארציה לתצריה והיא מנרסה כדמשמע לינשא אין מחייבין אותו ולכן הוי בחזקת שאלא נתן⁴ וא"ל להעמיד בששעה חות⁵: אע"פ שאלא נתן⁶ תקרה מגולגלין עליו את הבל. אע"פ דזה נהנה וזה לא חסר פטור מ"מ מיון דגלי דעמיה דניחא ליה בהוצאה חייב⁷ וכן משמע נמי בצ"כ הרגל (ב"ק דף ק: ושם) דקאמר טעמא דניקף הא מקיף פטור ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור ואפי"ה כשעמד ניקף חייב כן נראה לי אי נמי הכא זה חסר הוא שגורס לו שהגביה הכותל למעלה מד' אמות כדי שלא יהיה לו היוק ראייה בשום ענין ממנו: הקובע זמן להבירו. אורי"י דוקא קובע זמן ואמר פרעתין תוך זמני אינו נאמן. ונראה לי שיש עדים שחייב לו וקבע לו זמן דאי לאו הכי ניהמניה שפרעו תוך זמן במיגו דאי צני אמר לא הלוי' לי כלום או לא קבעת לי שום זמן ולקמן מביע ליה

עין משפט נר מצוה

כב א מיי פ"ג מהל' שנים ה' א פנמ עשין פנ טושע' מי"מ ק"ק סעף: כב ב מיי ש"ג ב טושע' שם סעף: ב ג ד מיי ש"ג א טושע' שם סעף: כב ה מיי ש"ג ב טושע' שם סעף: א

רבינו גרשום

הב לי כמה דגריה. הוואיל והוקפת שן מ"י רוחותיה ומשמורתן לן לי לפי חלקך המגינן מהוצאותי: הב לי דמי קניס בוול. כלומר אם לא תרצה ליתן שיעור גדר טוב תן לי מהו שיעור דמי קניס בוול: הוה קא גדר דיקלא. היה (ולקט) [ולקט] דיקלא: א"ל איבנינא לאריסה ליתן אייתי לי קיבורא. כגון אשכול של ג' או ר' תמרים תלויס בקנה ארי' מאותו דקל: רמא קלא. גער בו באותו אריס שלא יגע בתמרים: דניחא לך. הבני גדרים דגרי: אלא עיזא בעלמא. כלומר מי לא בעית למעבד נטירותא מהמת עיזי דלא ליפסוד בשדך והשתא לא צריכת: פסיקנא לך כרב הונא אליבא דר' יוסי. דאמר הכל כמה שדר: ארבעה לצלא ארבעה לצלא. כלומר דהוי דצריכי לאושפק עשיר שהוה (דלא) [צלא] ד' ככרות למזונותיו ואשי ד' כן צריכין לעבדן עני משל אמר לו כלומר מעשה זה דרב מצינא אינו אלא משום ועשית הישר והטוב וכיון הוה רוינא עני הוה (אע"פ) אינו יכול להיות בלא שדה (שאר) [ואם] לא יקח עשיו ופסיד מעותיו ואין לו במה להתפרנס משום הכי לא תוכל לסלוקיה דאין לך ועשית הישר והטוב גדול גמ' ודחייבין ליה למיזבן: פסיקא כותל חצר שבין ב' תצירות שנפל מחייבין אותו למעבד שייעי לבנות עד ד' אמות משום היוק ראייה והואיל מחייבין ליה לאריסיה אם טוען הדין לא נתן לי כלום אלא אני לבדי בניתי לי ובשלי וזה אומר נתתי הרי הוא בחזקת שנתן עד שיביא ראיה עדים שלא נתן: מדי אמות ולמעלה מדי אמות ולמעלה ובנה זה בחזקת כותל חצר גבוה כמו זה שהגביה הבירו משלו שנתפיון לבנות שנתן בידך ושניהיה כותל זה שהגביה הבירו אחר מכותל הבית: חייב שלא נתן עליו את התקרה. על כותל זה שהגביה הבירו אלא כעין קונדיסין ונתן עליהם את התקרה מצד אחד על כותלי אפ"כ מגולגלין עליו את הכל מה שהוציא זה על אותו גובה יותר על ד' שאפי"ה שלא נתן התקרה עליו נתנה הוא מן הכותל א) והתנאה היא בביתו מהמת אותו כותל: והואיל דמארבע אמות ולמעלה אין לפרוע לו את חובו:

א) נראה דל"ל והנהא הא ממת שאר ד צניטו ש"י אמו כותל.

ב) נראה דל"ל והנהא הא ממת שאר ד צניטו ש"י אמו כותל.